

Proživljenjsko socialno

27. Festival gejevskega in lezbičnega filma
(26. 11.- 4. 12. 2011)

Katarina Majerhold

ZA RAZLIKO OD LANSKOLETNEGA FGLF, KATEREGA OSREDNJA TEMA BI LAHKO BILA TRAGIČNA LJUBEZEN, LAHKO ZA LETOŠNJEGA ZAPIŠEMO, DA JE PROŽIVLJENJSKI IN PROSOCIALEN, UKVARJA PA SE S PEREČIMI TEMAMI DANAŠNJE DRUŽBE. POUČARITI VELJA PESTROST IZBORA, OD TRAGIČNIH DO SREČNIH LJUBEZENSKIH ZGODB, ZGODOVINSKIH SPEKTAKLOV DO SODOBNIH URBANIH SCEN, KOMEDIJ IN TRAGEDIJ.

Čudovito, pristno in končno srečno ljubezensko zgodbo prikazuje film *Elena* (Elena Undone, 2010, Nicole Conn). Sicer imamo v filmu opraviti z do neke mere standardnimi ljubezenskimi zapleti, saj smo priča ljubezenski zgodbi pastorjeve žene, ki se nepričakovano zaljubi v strastno pisateljico, vendar pa je pri tem pomembna ugotovitev, da se kaj takšnega lahko zgodi marsikomu, in to ne glede na spolno orientacijo. Elena je poročena že 15 let in vendar čustveno in seksualno nepotešena. Še več, skozi druženje s prodorno pisateljico Peyton, ki jo prvič po naključju sreča v centru za posvojitev, ugotovi in prizna, da že leta ni več srečna in da morda nikoli ni bila zaljubljena v svojega moža. Bolj kot iz ljubezni se je za poroko odločila iz občutka dolžnosti in sledenja tradiciji. In dlje ko se je družila s Peyton, bolj nevzdržno ji je postalo podrejanje vizijam in sanjam moža in tradicije. Tako dobri prijateljici kmalu postaneta ljubimki, na koncu pa tudi partnerki z otrokom. Film odlikujeta avtentičnost in čutnost, ki sta prikazani z izredno senzibilnostjo ter življenjskimi dialogi in situacijami. Do izraza pride tudi kemija privlačnosti med igralkama. Eden lepših in boljših lezbičnih filmov v zadnjih letih z lahkoto nagovarja občinstvo.

Čisto drugačno, neverjetno in na momente patetično-komično situacijo imamo v indijskem filmu *Prijateljstvo* (Dostana, 2008, Tarun Mansukhani), polnem naivnosti, igralskega in scenskega



Nema generacija



Elena

pretiravanja in situacij na prvo žogo, ki ponujajo določen uvid v poetiko in estetiko bolivudskega filma. Fabula je preprosta: dva čedna prijatelja iščeta stanovanje za najem. Ko ga končno najdeta, se morata pred stanodajalko zaradi njene nečakinje pretvarjati, da sta geja, saj jo skrbi, kaj vse bi se lahko zgodilo nečakinji sami v stanovanju s postavnima lepocema. Za zahodnjake gotovo preprost in osladen zaplet, skozi katerega skušajo avtorji sicer prevračati številne stereotipe, vendar jih na koncu ne zmorejo spremeniti.

In če imamo v *Prijateljstvu* opraviti s povsem fikcijskimi komično-ljubezenskimi situacijami, nas **Nočna izmena** (The Night Watch, 2011, Richard Laxton), posneta po knjižni predlogi Sarah Waters (uspešno je bila ekranizirana že vrsta njenih romanov), popelje v obdobje 2. svetovne vojne, v kateri v razponu štirih let (od 1943 do 1947) spremljamo zgodbe treh lezbijk, geja in heteroseksualnega para. V ospredju je nadvse požrtvovalna, strastna in premožna *butch* Kay, ki dela predvsem ponoči, ko po mestu, na katerega padajo nemške bombe, vozi ambulantno vozilo in iz ruševin rešuje ponesrečence. Nekoč je na tak način rešila tudi svojo ljubimko Helen, ki pa se je nepričakovano zaljubila v njeno bivšo ljubimko Julie. A slednja se je naveličala in zavrgla Helen tako, kot je Kay nekoč zavrgla Julie. Razdor se je domnevno zgodil zato, ker je bila Julia v Heleninih očeh tako neustavljivo privlačna, da naj bi se vsaka ženska, čeprav ni lezbijka, zaljubila vanjo. Spremljamo tudi tragično zgodbo mladega in nadvse senzibilnega geja Duncana, ki po samorilskem paktu z ljubimcem pristane v zaporu. Zpomniljivo je globoko Duncanovo hrepenenje po dotiku in stiku z moškimi telesom. A kakor se konča Julina in Helenina zgodba, tako tragično se konča tudi Duncanova in zgodba njegove sestre Viv, ki se zaplete v razmerje s poročenim Reggiejem, s katerim zanosi, in opravi splav, kar jo zaradi zapletov na koncu pripelje v bolnišnico ... Film je narejen v tipičnem angleškem slogu BBC-jevih ekranizacij, torej kakovostno in z odlično igralsko zasedbo, kostumografijo in duhu časa ustrezno glasbeno opremo.

Odlično in iskreno pa uprizarja duh adolescence film **Fit** (2010, Rikki Beadle Blair), v katerem skupina problematičnih najstnikov (homo- in heteroseksualcev) sodeluje v plesnem krožku srednje šole, kamor jih je ravnatelj vključil z namenom vzpostavljanja strpnih medčloveških odnosov. Tako skozi druženje v skupini izvememo, da je ena najlepših punc pač lezbijka in da jo ob poslušanju stereotipov o možakah in lezbah boli ne le zato, ker gre za stereotipe, ampak tudi zato, ker nihče ne pričakuje, da so lezbijke tudi lepe punce. In še, da ji prav zaradi homofobnih izjav sošolcev njeno življenje ni niti malo všeč; tudi zato ne, ker ve, kako nanjo gledata starša



Prijateljstvo

– čeprav jo sprejemata ve, da sta nenehno v skrbeh. Podobno usodo in podobna občutja glede samih sebe delijo vsi udeleženci krožka, seveda večino istospolno usmerjenih, ki pripovedujejo o tem, kako so se počutili, ko so v rosnih letih prvič spoznali svoja nagnjenja, kako težko jim je (bilo) prenašati homofobne izpade najbolj žaljivih sošolcev, ki so bodisi zbijali šale na račun gejev ali lezbijk bodisi so se do njih obnašali agresivno. Zaradi česar lahko začnejo svoje življenje z distance, tako da se uklonijo pritiskom in začnejo živeti heteroseksualno življenje, ali pa ponotranjijo sovraštvo do homoseksualcev in jih še sami začnejo 'sovražiti'.

Podobno o sovraštvu in samosovaštvu, čeprav veliko brutalnejše, spregovori dokumentarec **Bratovščina** (Broderskab, 2009, Nicolo Donato). Nekdanji častnik Lars, zatrti gej, ki je ponotranjil heteronormativno maskulino nasilnost, se pridruži neonacistični skupini, ki v okviru svoje ideologije seveda zavrača tudi homoseksualnost, a vsekakor je Lars skupaj s svojim mentorjem Jimmyjem postavljen pred velik izziv, ko se med njima začnejo razvijati čustva. Zanimivi in aktualni so tudi dokumentarci, kot je **Izgubljeni v množici** (Lost in the Crowd, 2010, Susi Graf), ta spregovori o življenju mladih transseksualcev, ki so zaradi nestrpnih in zavračajočih staršev oziroma pomanjkanja razumevanja končali na njujorških ulicah, kjer se preživljajo s krojo in z drogami. Južnoafriški dokumentarec **BOGINJE** (gODDESSES, 2011, Sylvie Cachin) spregovori o nedokončani zgodbi emancipacije žensk v Afriki, ki se borijo proti nasilju, poniževanju in zatiranju, ki so jim priča v vsakodnevnem življenju, in to zgolj zaradi spola, rase ali spolne usmerjenosti. Njihova pot za doseganje enakopravnosti in emancipacije je, lahko bi rekli, tipično ženska, tj. miroljubna pot po eni strani, po drugi pa logično neheteronormativna, saj jim ravno heteronormativnost kot oblika bivanja prinaša največje zatiranje in izkoriščanje. **Nema generacija** (Gen Silent, 2010, Stu Maddux) je dokumentarec o zagatah starajoči se generaciji gejev in lezbijk, katere specifična pozicija je v tem, da so kot starostniki še toliko bolj ranljiva skupina, izpostavljena različnim oblikam nerazumevanja in nestrpnosti. Za konec naj omenim še odličen dokumentarec **Fantje s postaje Zoo** (Die Jungs vom Bahnhof Zoo, 2011) znanega Rose von Praunheima, ki na svež, odkritosrčen in nepretenciozen način prikazuje moško prostitucijo na osrednji berlinski postaji Zoo. Spremljamo zgodbo Danijela, ki je bil tako kot številni drugi prostituti zaradi nevzdržnih razmer (nasilja, spolnih zlorab, revščine ipd.) prisiljen v prodajo telesa in životarjenje pri šestnajstih letih. Ena od svetlih in srečnejših poti iz takšne brezizhodne situacije je pogosto zavzetost in sočutje socialnih ustanov in delavcev, ki se osebno zavzamejo za mlade prostitute in s tem vsaj nekatere rešijo težke usode.

Čeprav je festival to pot ponudil pestro izbiro kakovostnih filmov ter veliko aktualnih in odličnih dokumentarcev, gre ponovno poudariti, da bi bilo potrebno več delati na povezovanju vseh oblik in segmentov družbe, na sintezi in afirmaciji, zato sem tudi letos pogrešala kakšen film ali dokumentarec o tem, kako si heteroseksualci predstavljajo mirno sožitje z vsemi družbenimi skupinami, in kakor ponavadi tudi ni bilo nobenega filma o biseksualcih, ki bi govoril o inkluzivnosti same lgbt skupnosti. Vedno je dobro pogledati nase in na lastno dejavnost tudi z druge plati ...